

Τὸ ἐν Ζαγορᾷ Σχολεῖον ὅπου ἐσπούδασε τὸ πρῶτον ὁ Ρῆγας Φερραῖος

ΣΙΛΟΥΕΤΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΑΓΟΡΑΝ

Ο ΠΑΠΑΘΕΟΦΑΝΗΣ

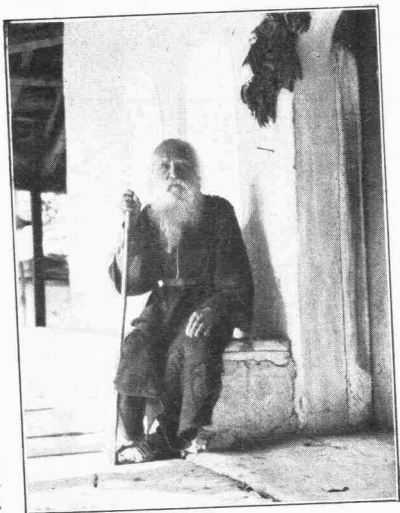
Φίλτατε κ. Σκόκε,

Θεὸς νὰ με συχωρέση, ἀλλὰ δὲν ἀντέχω εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ σοῦ τὸν παρουσιάσω. Ἄξιζαι νὰ τὸν παραλάβῃς εἰς τὸ εὐθυμογραφικὸν μουσεῖον τοῦ Ἡμερολογίου σου. Χωρὶς πολλὰς ἐτικέττας λοιπὸν, σοῦ τὸν συνιστῶ καὶ νίπτω τὰς χεῖρας μου. Εἶνε ὁ Παπαθεοφάνης μας, ἀπὸ τὴν Ζαγοράν, λαμπρὸς ἄνθρωπος, καλόγερος καὶ χριστιανὸς ὀρθόδοξος. Πρὸ ἑκατὸν χρόνων — ὅπως διηγείται ἡ παράδοσις — ἄρχισε τὸ στάδιόν του ὡς ψυχογυιὸς κάποιας ληστρικῆς συμμορίας καὶ τὸ ἐτελείωσε ὡς ἡγούμενος μοναστηρίου, ὁ ἀθεόφοβος!

Αὐτὸ βέβαια δὲν εἶνε καὶ πολὺ παράξενον. Ἴσως μάλιστα νὰ ᾔην καὶ ἡ πλεὺν φυσικὴ ἐξέλιξις τοῦ καλογερικουῦ ἐπαγγέλματος. Ὅπως ἐπίσης δὲν εἶνε παράξενον πῶς ἔζησε καὶ ἐγλέντησε τὸν ψευτόκοσμον ἑκατὸν δώδεκα σωστὰ χρόνια! Καὶ γιατί ὄχι; Στὸ χωριό μου, τὴν πολυαγαπημένην μου Ζαγοράν, μὲ τὰ καταπράσινα δάση της, τὰ κρυστάλλινα νερά της, τῆς ἀμίμητες ἑλβετικῆς της ζωγραφιῆς, τὸ ἀθάνατο ἀγέρι της τὸ μυρωμένο ἀπὸ τοὺς ἀνασασμοὺς τῶν βουνῶν καὶ τῆς θαλάσσης, ὅπου οἱ χυμοὶ τῆς ζωῆς ξεχειλίζουν καὶ εὐμορφαίνουν τὸ κάθε τί, καὶ ὅπου τὰ δένδρα

ὕψωνουν τοὺς κορμούς και τῆς φυλλωσιές τους σάν γίγαντες, και ἡ ἀπιδιές και ἡ κερασιές μεγαλώνουν και φουντώνουν σάν τὰ πλατάνια — δὲν εἶναι παράξενον πῶς και ὁ Παπαθεοφάνης, μέσα σ' ἓνα τέτοιο παράδεισο, ἐξέχασε και ἄργησε νὰ γεράσῃ. Τὸ πλέον περιέργον εἶνε πῶς κατώρθωσε νὰ γίνῃ κορακοζώϊτος,

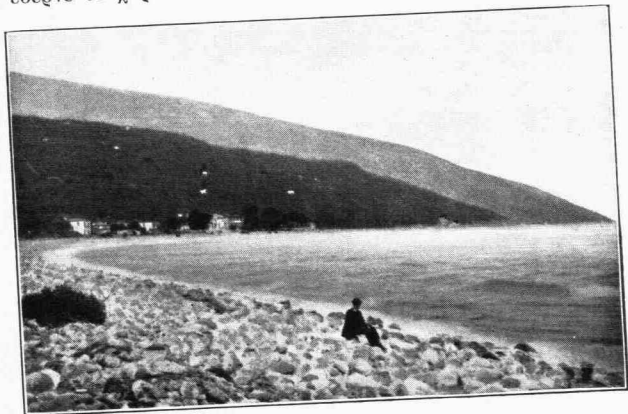
χωρίς ποτέ νὰ χάσῃ οὔτε τὸ κέφι του οὔτε ἓνα του δόντι. Και τί δόντια! Και ἡ δυό του μασσέλες εἰς γραμμὴν, ἔτοιμες πάντα εἰς ἔφοδον και ῥοκάνισμα ἀδιάκοπον. Διότι, πρέπει νὰ σημειώσῃς, ἔτρωγε ὁ εὐλογημένος τὸν περιδρομο. Λογιῶν-λογιῶν μεξέδες και φροῦτα... ξυνά κατὰ προτίμησιν. Και δὲν τοῦλειπαν ποτέ, γιατί ἀπὸ τὰ νειᾶτα του, ὅπως μᾶς ἔλεγεν ὁ παπούλης μου, ἦτον περίφημος κυνηγός. Ἐκυνηγοῦσε λαγούς και πετραχήλια και πετούμενα, τῆς μπεκάτσες και τῆς ἔμμορφες γυναῖκες. Ἀγαποῦσε και τὸ μαῦρο κρασί και τὰ μαῦρα μάτια. Μὰ και τὰ γαλανὰ δὲν τὰ περιφρονοῦσε.

Ὁ Παπαθεοφάνης

Δὲν ξεύρω τί ψυχὴ ἔλογάριζε νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν Θεόν, και ἂν ἐφρόντισε νὰ ἐξασφαλίσῃ καμμιά γωνίτσα και στὸν ἐπάνω παράδεισον, δίπλα στὸν γέρω-Ἀβραάμ και Ἰακώβ. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶνε, ὅτι εἰς τὸν ἐπίγειον παράδεισον τῆς Ζαγοράς τὰ κατάφερε ὄχι και καλλίτερα. Ἐκανε, δὲ σοῦ λέω, και τῆς προσευχῆς του και λειτουργίης του, σάν ἱερωμένος δὰ ποῦ ἦταν ἔψελνε τὰ τροπάρια και τὰ «πατερμά» του· διάβαζε και καμμιά εὐχὴ ἢ παράκλησι, γιὰ νὰ φύγουν ἀπὸ κανένα χριστιανὸ τὰ δαιμόνια, ἂν και ἡ εὐχῆς τοῦ Παπαθεοφάνη, ἀντὶ νὰ τὰ διώξουν, θὰ τὰ τραβοῦσαν θαρρῶ πλιὸ κοντά. Μὰ αὐτὰ ὅλα τᾶκανε ἔτσι, ἀπὸ χρέος καλογερικόν. Ἡ ζωὴ του ὅλη ἦτον ζεῦκι και ἅγιος ὁ Θεός! Στὸ μοναστήρι τῶν Ἁγίων Ταξιαρχῶν, ὅπου ἦτον ἡγούμενος, σὲ μιὰ ῥωμαντικὴ ῥεμματαριά, μιὰ ὥρα μακρὰ ἀπὸ τὴ Ζαγορά, συχνὰ ἐξεκινουσαν διάφορες παρέες, και μάλιστα τὸ καλοκαίρι ποῦ κατεβαίνομε κάθε χρόνο ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον πολλοὶ Ζαγαριανοὶ γιὰ νὰ ξεκαλοκαιρεῦσουμε — ἐλειτουργοῦσαν τὴν

ἐκκλησία, ἔψηναν ἀρνιά καὶ τῶρριχναν στὸ γλέντι καὶ στὸ χορὸ
 μὲ τὰ βιολιά. Τότε ὁ Παπαθεοφάνης, ἅμα ἄκουε τὴν πρώτη δο-
 ξαριά, ἐφασκέλωνε τὴν καλογερική του, κατέβαινε ἀπ' τὸ κελλί,
 ἐτραβοῦσε ἓνα - δυὸ ποτήρια κ' ἔμπαινε στὸ χορὸ. Μὰ καὶ στὰ
 ἄλλα πανηγύρια τῆς Ζαγοράς, ὅπου ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες,
 χορεύουν τὸν συρτὸ καὶ τὸ καλαματιανό, ὁ λεβεντόπαπας δὲν
 ἐννοοῦσε νὰ λείψῃ. Πρῶτος καὶ καλλίτερος. Ἐμπαινε ἔμπρὸς
 κ' ἔσερνε τὸ χορὸ. — Δὲ βαστῶ, βρὲ παιδιά! ἔλεγε. Ἡ καρδιά

Τὸ «Χορευτὸ» τῆς Ζαγοράς

μου χοροπηδαίει μέσα μου καὶ θὰ ἔμπῳ κ' ἐγὼ στὸ χορὸ γιὰ
 νᾶναι τὸ πανηγύρι εὐλογημένο.

Καὶ δὸς του χορὸ καὶ τραγοῦδι καὶ ξεφάντωμα. Καὶ νὰ σοῦ
 πῶ, μ' ὅλα του τὰ κάτασπρα γεράματα, ἦταν ἡ ψυχὴ τοῦ γλεν-
 τιοῦ. Καὶ καθὼς τὸ ῥᾶσο του ἦταν σχισμένο στὴ μέση καὶ ἀνέ-
 μιζεν σὲ δυὸ, ἐπάνω στὰ τσακίσματα τοῦ χοροῦ, σὰν δυὸ μαῦρες
 φτεροῦγες κοράκων, ὁ Παπαθεοφάνης ἐμάζεψε τῆς δυὸ ἄκρες,
 τῆς ἔμπηγε στὸ ζωνάρι του, τὴ μιὰ δεξιᾷ καὶ τὴν ἄλλη ἀρι-
 στερᾷ, κ' ἔτσι ἐχοροπηδοῦσε σὰν παλληκάρι ἐλεύθερα.

Γιὰ τῆς γυναῖκες δὲ μπορῶ νὰ ὀρκισθῶ οὔτε τὸ παίρνω στὴ
 ψυχὴ μου, μὰ λένε πως τῆς ἐτραβοῦσε σὰν μαγνήτης. Σὰν
 νᾶκρυβε μέσα στὰ ῥᾶσα του τὸ κοκκαλάκι τῆς νυχτερίδας. Πότε
 μὲ τὰ χωρατὰ καὶ τὰ ἀστεία, πότε μὲ τὸ ἄγριο καὶ τῆς βραιοῖες,
 τοὺς εἶχε πάρει τὸν ἀέρα. Κ' ἔτσι ἢ πλέον θεοσεβούμενες ξεκι-
 νοῦσαν στὰ καλά καθούμενα συχνὰ πυκνά γιὰ τὸ μοναστήρι, νὰ
 φιλήσουν, λέει, τὰ ἅγια εἰκονίσματα καὶ... τὸ χέρι τοῦ Παπα-
 θεοφάνη. Μερικὲς ἔκαναν τάμια γιὰ ὄλονυχτία κ' ἐπῆγαιναν ἀπὸ

βραδύς. Ἐννοεῖται πῶς γι' ἀγάπη τους καὶ γι' ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ξενυχτοῦσε κι' αὐτὸς ὁ πονηρός, δὸς του μετάνοιες καὶ γονατίσματα μαζί τους. Ἦθελε ὁμως νὰ πηγαίνουν χωριστά, μιά-μιά, γιὰ νὰ μὴ ξεδίνη ὁ νοῦς τους, λέει, ἀπὸ τὴ προσευχὴ μὲ τῆς κουβέντες καὶ τὰ χαχανίσματα. Καὶ θύμωνε σὰν τῆς ἔβλεπε νὰρχονται δυὸ-δυὸ ἢ τρεῖς-τρεῖς μαζί: — Τί νὰ σὰς κάμω, βρὲ θεοσκοτωμένες, ὅλες μαζί; Μιά-μιά νὰρχεσθε, σὰς εἶπα! Νὰ γίνε-ται καὶ ἡ ὀλονυχτία κατὰ πῶς πρέπει...

Αὐτὸς ἦταν ὁ Παπαθεοφάνης κ' ἔτσι ἔζησε ἑκατὸν δώδεκα χρόνια, ἀνοιχτόκαρδος καὶ γλεντσές. Πῶς διάβολο τοῦ κάπνισε καὶ φόρεσε τὸ ῥάσο, κανεὶς δὲν ἤξευρε. Τυχερὰ πράγματα, βλέπεις. «Καὶ παπᾶς ἔγινες, Κώστα; Ἔτσι τᾶφερε ἡ κατάρα». Σὰν ἦταν μικρὸ παιδί δούλευε παραγωγὸς σὲ κάποιο ἀφέντη. Μὰ ἕνα πρωτὶ τοῦ ἔρριξε τὸ γαῖδαρο σ' ἕνα κρεμνὸ καὶ τῶσκασε, γιὰτὶ ἂν ἐγύριζε σπῆτι, θὰ τὸν τσάκιζε στὸ ξύλο. Στὸ δρόμο, βροῖχε ἕνα καπετανᾶτο ἀπὸ κλέφτες καὶ κόλλησε κοντά. Δὲν ἦταν ὁμως τυχερό του νὰ διαπρέψη ὡς ληστής καὶ νὰ τοῦ βγάλουν καὶ τραγοῦδι. Κ' ἔτσι, τὸ γαῖδοῦρι τοῦ ἀφέντη του, ἔγινε ἀφορμὴ νὰ καταντήση καλόγερος στὸ μοναστήρι καὶ νὰ δέση ἐκεῖ τὸ γαῖδαρό του. Τώρα τελευταῖα ἄρχισε νὰ τσακίζη λίγο. Πέρουσι τὸ καλοκαῖρι, ποῦ ἐπῆγα στὴ Ζαγορά, ἤθελα νὰ τὸν ἰδῶ. Τὸν ἤῤα νὰ κοιμᾶται ἀξύπνητα. Μιά γοηοῦλα ποῦ τοῦκανε συντροφιά, μοῦλεγε πῶς ἔτσι κοιμᾶται δυὸ καὶ τρεῖς μέρες γραμμὴ, ξυπνάει, τρώει καὶ ξανακοιμᾶται. Μὲ τῆς σκουντιές τὸν ξύπνισα, τοῦ-δωκα νὰ φάη, ἔφαγε τὸν περιδρομο, ἔβαλε καὶ κάμποσες φέτες ψητοῦ στὸ μανδηλι του, γιὰ νὰ τῆς φάη σὰν θὰ μεταξυπνοῦσε σὲ δυὸ-τρεῖς μέρες, καὶ μὲ τὴ τελευταία μπουκιά τὸ πῆρε δίπλα.

Τῆς προάλλες ἔμαθα πῶς ὁ καῦμένος ὁ Παπαθεοφάνης μὲ τὸ βαρὺ φετεινὸ χειμῶνα ἐτίναξε τὰ πέταλα καὶ κοιμήθηκε γιὰ πάντα. Νὰ σοῦ πῶ, λυπήθηκα. Ἡ Ζαγορά μας θὰ χάσῃ ἕνα μοναδικὸν τύπον ντελμπετερῆ καλογήρου. Ἦτον, ἀλήθεια, διαβολεμένος. Μὰ θαρρῶ, πάντα πλιὸ καλλίτερος ἀπὸ μερικὸς φαρισσαίους ῥασοφόρους ποῦ νηστεύουν τὸ λάδι καὶ πνί-γουν τὸν λαδᾶ!...

(Ἐν Abou-Kerkas, Μάρτιος τοῦ 1912)

ΧΑΡ. ΚΑΤΣΩΝΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Εἰς θανατηφόρον ὄνειρον

Χεεε ὑγιής, πῶς σήμερα εὐρέθη πεθαμμένος
στὸ στρώμα του ὁ Νίκος;

— Εἶδε τὸν Μάγκον τὸν γιατρονὸν στὸ ἕπνο του ὁ καῦμένος,
κ' ἔτσι μὲ μιά του ἐπίσκεψι πάει κι' αὐτὸς ἀδίκως.

ΧΑΛΚΗΝΟΣ